KAN

Veerkracht en Weerbaarheid in Arnhem *(MJPB 2025-2028)*

Inleiding
Het Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen maakt gebruik van de mogelijkheid om in te spreken in de raadskamer waar de portefeuilledelen uit de MJPB van de Burgemeester wordt behandeld. Dit doe ik omdat er buiten de MJPB om aandachtspunten zijn waar ik aandacht voor wil vragen.

Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde
Het kabinet Rutte-IV heeft naar aanleiding van de motie-Segers c.s. (Kamerstuknummer 35788-136) de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde ingesteld met de burgemeester van Arnhem, Ahmed Marcouch, als voorzitter. De commissie-Marcouch moest:
- onderzoeken hoe de ontwikkeling van radicalisering en politieke polarisatie verloopt en, op basis van wetenschappelijke inzichten, te analyseren wat de effecten hiervan op het democratisch proces zijn,
- concrete aanbevelingen doen aan politiek, overheid en maatschappelijke organisaties over hoe onze democratie beter te weren tegen extremisme, radicalisering en polarisatie en wat in deze bijdraagt aan de versterking van de democratische rechtsorde.

Dat heeft de commissie gedaan.

Het vertrouwen in de politiek als representant van de democratie is afnemend. Het SCP onderzoekt dit vertrouwen in het continue onderzoek burgeronderzoeken. De politiek grijpt niet of te laat in. Zij zouden niet bij machte zijn om problemen op te lossen.

De commissie poneert het begrip 'democratische rechtsorde'. Dat is een rechtsorde waar diverse meningen en opvattingen een plek mogen hebben en waar het democratisch debat gevoerd wordt.

De commissie ziet een groter probleem met de democratie, namelijk de verwaarlozing en uitholling. Ik zou dit als erosie beschrijven. De democratie moet levend zijn door de 'demos' (het volk). Het gaat dus om participatie van burgers bij de overheid.

De overheid is verantwoordelijk voor het beschermen van de grondrechten. Dat zijn niet alleen de klassieke grondrechten, maar ook de sociale grondrechten. Iedereen heeft recht op werkgelegenheid, bestaanszekerheid, een leefbare woonomgeving, volksgezondheid, woongelegenheid en onderwijs. Het gaat om een eerlijke en rechtvaardige samenleving. Dit zijn aspecten die in de democratische rechtsstaat terug moeten komen. In de MJPB komen deze zaken dan ook terecht terug.

Mierlostraat 43
6844 DW ARNHEM
kennisnetwerkarnhemnijmegen@gmail.com

Uiteindelijk gaat het om een relatie die tussen burger en bestuur aanwezig moet zijn. Er is een sociaal contract tussen burger en bestuur. Dat wil zeggen dat er een wederkerigheid moet zijn. De overheid moet reageren op de burger, net zoals de burger dat moet naar de overheid.

Staatscommissie Rechtsstaat
De Staatscommissie Rechtsstaat heeft voortgebouwd op deze onderwerpen. Het handelen van politici, bestuurders en medewerkers moet meer in het teken staan van de rechtsstaat en Grondwet. De Staatscommissie heeft 10 aanbevelingen gedaan:

1. Toon rechtsstatelijk leiderschap en draag de principes van de rechtsstaat actief uit! Versterk de rechtsstatelijke cultuur ook met een Planbureau voor de rechtsstaat en een zelfstandig begrotingshoofdstuk voor de rechtsketen.
2. Versterk het rechtsstatelijk kompas binnen alle onderdelen van de overheid.
3. Geef uitvoeringsorganisaties de mogelijkheid een rode kaart te trekken.
4. Verbeter het contact met de burger: in een rechtsstaat hebben burgers recht op begrijpelijke communicatie en adequate informatie. Maak bij nieuw beleid volop gebruik van ervaringskennis.
5. Schaf toetsingsverbod van wetgeving aan de Grondwet af.
6. Geef langdurige politieke prioriteit aan vereenvoudiging van regelingen voor bestaanszekerheid.
7. Regel in algemene wetgeving een grondslag voor gegevensdeling tussen overheidsorganisaties, voor proactief overheidshandelen in het belang van de burger.
8. Investeer fors in de verbetering van de rechtsbescherming.
9. Richt de bestuurlijke besluitvorming en de procedure voor bezwaarschriften zo in dat burgers ervaren dat zij gehoord en gezien worden.
10. Toets als bestuursrechter ook aan rechtsbeginselen.

Agenda Veerkrachtige Weerbare Samenleving
De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Karien van Gennip, heeft een Agenda uitgebracht die aandacht vraagt voor participatie in een diverse samenleving. De overheid moet werken aan het bevorderen van de sociale stabiliteit. Hierbij wordt de veerkracht en weerbaarheid van de superdiverse samenleving versterkt en vergroot. Door die aanpak draagt het Rijk er bij aan dat alle Nederlanders, en specifiek Nederlanders in de meest kwetsbare omgevingen, crises zo goed mogelijk het hoofd kunnen bieden. Investeren in veerkracht en weerbaarheid draagt zo bij aan een samenleving die tegen een stootje kan.

> 'Een democratische samenleving kan alleen functioneren als we een grens trekken als vrijheden van de ander worden bedreigd, als iedereen meedoet en discriminatie wordt bestreden. Dit vraagt om een weerbare samenleving, waartoe het kabinet onder andere wil inzetten op preventie en weerbaarheid.'
> *– Coalitieakkoord 2021-2025. Omzien naar elkaar, vertrouwen in de toekomst*

Kortom
Arnhem zal aan de slag moeten met de veerkracht en de weerbaarheid van het Arnhemse bestuur. Deze rapporten zullen hier een stevige bouwsteen bij zijn.

Arnhem, 16 OKT 2024

Ramon Barends
Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen